

MIN DÎT

 DONOSTIA ZINEMALDIA
FESTIVAL DE SAN SEBASTIÁN
INTERNATIONAL FILM FESTIVAL

A FILM BY MIRAZ BEZAR

SINOPSIS

On yaşındaki Gülistan ve küçük kardeşi Fırat, anne babasıyla birlikte Diyarbakır'da yaşamaktadır. Anne ve siyasi gazeteci olan baba bir gece ıssız bir yolda çocukların gözleri önünde silahlı paramiliterler tarafından vurulunca trajedi başlar.

Derinden sarsılan ve yetim kalan Gülistan, Fırat ve minik kardeşleri, genç teyzeleri Yekbun'un himayesinde kalırlar. Teyzeleri İsveç'e yerleşmek üzere kendisi ve çocuklar için uçuş ayarlamaya çalışır. Yekbun, süreci tamamlayamadan, arkasında hiçbir iz bırakmaksızın kaybolur.

Gülistan ve Fırat, teyzelerinin dönüşünü sabırla beklerler. Günlük yaşamlarına devam eder ve bebek olan kız kardeşlerine en iyi biçimde bakmak için ellerinden geleni yaparlar. Ancak günler birbirini kovalayıp haftalar geçer ve teyzelerinin bıraktığı para biter. Susuz ve elektriksiz yaşamak zorunda kalan çocukların gıda ve ilaç için evdeki mobilya ve eşyaları satmaları gerekir. En sonunda kirayı ödemek için satacak hiçbir şeyleri kalmaz.

Gülistan ve Fırat Diyarbakır sokaklarında yapayalnız yiyecek bir şeyler ve yatacak bir yer ararlar. Kendileri gibi evsiz olan ve eski Ermeni kilisesinin kalıntıları arasına yerleşmiş bulunan 12 yaşındaki Zelal'le ve gözleri görmeyen büyükbabasıyla karşılaşılırlar. Gülistan ve Fırat Diyarbakır'da kendileriyle aynı kaderi paylaşan birçok başka çocuk olduğunu keşfederken Zelal onlara sokakta hayatta kalmaları için yol gösterir.

Gülistan eskortluk yaparak ailesini geçindirmeye çalışan Dilara'yla arkadaş olur ve genç kadının sorun yaşamaması için otellerde ona eşlik ederek bir tür paravan işlevi görür. Ama bir gün Gülistan Dilara'nın müşterilerinden birinin annesinin ve babasının katili olduğunu fark eder.

Korku ve intikam duyguları, derinden sarsılmış olan Gülistan ve Fırat'ın kafalarını karıştırır. Ancak sessiz kalamazlar. Annesinin halk hikayelerini anımsayan Gülistan, Diyarbakırlı çocuklar için intikam almanın şiddetten uzak bir yolunu bulur...

MİRAZ BEZAR

MİN DÎT Miraz Bezar'ın ilk uzun metrajlı filmi.

Miraz daha önce Montreal, Oberhausen, İstanbul, Münih, Aix-en-Provence, Hamburg, Valladolid, Floransa ve Berlin festivalleri gibi dünyanın çeşitli festivallerinde gösterilmiş olan kısa filmleri yönetti. BERİVAN Nürnberg'de En İyi Kısa Film seçildi ve DURİ (UZAK) İstanbul'da İFSAK Ödülü kazandı. Ayrıca BERİVAN Mike Leigh ve Wolfgang Becker'ın filmlerini de kapsayan "Yeni Avrupa Realizmi" turne paketinde yer aldı.

Miraz 1971'de Ankara'da doğdu. 1980'deki askeri darbenin ardından ailesiyle birlikte Almanya'ya göç etti. Berlin Humboldt Üniversitesi'nin Kültür Bilimleri bölümünden mezun oldu ve Bağımsız Tiyatro gruplarında oyunculuk yapmaya başladı. Berlin'deki Alman Film Akademisi'nde (DFFB) yönetmenlik eğitimi aldı.

Miraz Bezar Berlin'de yaşıyor.

2009 MİN DÎT - THE CHILDREN OF DİYARBAKIR

2001 FREIWILD (AV) (kısa film)

1998 DURİ (UZAK) (kısa film)

1996 BERİVAN (kısa film)

1994 DİE NADEL (İĞNE) (kısa film)

YARALARLA DOLU KENT DİYARBAKIR

MİN DÎT'in tamamı hikayenin geçtiği Diyarbakır'da çekildi. Diyarbakır bu bölgenin en büyük kenti. Çevredeki kırsal alanlardan sürekli yerli göçmen akınıyla bölgesel bir metropole dönüşmüş bir kent. Doksanlardaki iç savaş sırasında nüfusu 300,000'den 1.5 milyona yükseldi. Kent bu süreçte paramiliterlerin isyanları bastırmaya yönelik karşı saldırılarının odak noktası haline gelmesiyle insanların kaçırıldığı ve öldürüldüğü binlerce vakanın odak noktası oldu.

Diyarbakır'a bir film çekme isteğiyle 2005 yılı sonbaharında taşındım, ancak kafamda belli bir hikaye yoktu. İnsanların inanılmaz derecede acılı geçmişlerine set çekmeyi ve travmatik deneyimlerin bıraktığı yaraları sarmaya çalıştıkları bir kent gördüm. Diyarbakırlıların, failler hâlâ aralarında yaşarken, neredeyse her ailenin bir sevdiğini kaybetmenin acısıyla nasıl başa çıkmak zorunda olduklarını görmek beni çok etkiledi. Diyarbakır kapanmayan yaralarla dolu bir kent. Çoğu kez çocukluklarında uç noktada şiddeti yaşamış olsalar bile sıradan yaşamlar sürmeye devam eden insanlarla dolu bir kent.

GERÇEKLER ÇOK DAHA KÖTÜ

Filmdeki olaylar dizisi çeşitli gerçeklerden uyarlandı. MİN DÎT'te anlattığım her şey fiilen Diyarbakır'da gerçekleşmiştir. Gazetecilerin ya da siyasi eylemcilerin ölüm mangaları tarafından vurulduğu ve çocuklarının öksüz ve yetim bırakıldığı, bazı durumlarda da sokaklara mahkum edildiği, belgelenmiş birçok olay söz konusu. Ancak MİN DÎT size Diyarbakır kentinde yapacağınız günlük, sıradan bir yürüyüşte görebileceklerinizin sadece bir parçasını gösteriyor. Orada gerçek yaşam çok daha kötü ve çocuklar daha kötü ve yoksul durumda.

Savaş insanların ellerinden geleceklerini almış. Çok az kalkınma ve ilerleme şansıyla kaotik bir batağa saplanmış durumdadır. Fuhuş ve uyuşturucu bağımlılığı çocuklar arasında bile yaygın. Siyasi açıdan bilinçli anne babalar çocuklarını sokaklardan uzak tutmak için mücadele ediyor.

ÇOCUKLARLA ÇALIŞMAK

MİN DÎT'teki çocukların hiçbiri profesyonel oyuncu değil. Cast sürecini fakir mahallelerdeki çocuklarla çalışan kuruluşları, tatil kampı ya da tiyatro projesi gibi girişimleri ziyaret ederek geçirdim.

Gülistan'ı canlandıran Şenay Orak çok iddialıydı ve gerçek anlamda kendini kabul ettirdi. Onunla tanışmamın ardından geri geldi ve daha sonra diğer 20 kızla gerçekleştirmekte olduğum oyuncu seçimi seansını bölerek onlara rolü başka hiç kimsenin değil, kendisinin alacağını söyledi. Kararlılığı, daha sonra da yeteneği beni etkiledi. Gülistan'ın kardeşi Fırat'ı canlandıran Muhammed Al ise beni oyunculığa kendini şaşmaz biçimde vermesiyle büyüledi. Baştan sona kendini performansına kaptırdı.

Kameraya ve benim çalışma tarzıma alışmalarına yardımcı olmak için, bir haftayı çocuklarla oyunculuk alıştırmaları yapmaya ayırdım. Çekimler çok iyi gitti ve doğru çocukları seçmiş olduğum ortaya çıktı. Ancak beş hafta süren çekimler çocuklar için fiziksel olarak son derece yorucuydu. Onlarla ve aileleriyle hâlâ düzenli bir iletişimim var. Artık Berlin'e geri dönmüş olsam da onlar yaşamımın bir parçası haline gelmiş durumda.

ANNE BABASINI ÖLDÜREN ADAMDAN İNTİKAM ALMAK

MİN DÎT'te Gülistan adlı genç kız anne babasını öldürmüş olan adamdan çok bilinçli bir biçimde intikam alıyor. Bir çocuğun böylesine travmatik bir anı yeniden canlandırması çok emek isteyen bir görevdi. Ancak Şenay Orak bu karakteri yakalama yeteneğinde müthişti. Çok geniş bir duygu yelpazesine anı anına hakim olabildi. Gülistan karakterini yönlendiren şey, yaşadığı travmadan kurtulma isteği, ancak eylemlerinin sonuçlarının da çok bilincinde. Gülistan'ın kardeşi Fırat anne babasının katilini tekrar görmek durumunda kaldığında donup kalıyor ve altını ıslatıyor.

Her çocuğun travmatik deneyimlerle başa çıkmakta nasıl farklı bir yol izlediğini göstermek istedim. Fırat'ın tepkisi yetişkin Kürtlerin geçmişteki saldırganlarına yönelik bilinen tepkilerine çok benziyor. Donup kalıyor, şokun etkisiyle ya çaresizce teslim oluyor ya da şiddete yöneliyorlar. Gülistan geçmişteki travmayla başa çıkmanın üçüncü bir yolunu sunuyor:

Katili halkın gözleri önüne seriyor.

KURDUN ANI

2006'da Diyarbakır'dayken evden dışarı çıkmamayı, kepenk kapatarak bir sivil bařkaldırđ kampanyasına tanıklık ettim. Yetişkinler içeride kalırken sorumluluğu çocuklar üstlendi. Barikatlar kurdular, arabaları durdurdular ve yolcularđ kampanya hakkında bilgilendirdiler. Bu ocuklar burada varlıklarının tamamen farklı bir yönü söz konusuydu. Yetişkin davranışının bile ötesine geçen spontane bir toplumsal örgütlenme fikri sergilediler. Bunu esin verici buldum, çünkü sivil itaatsizlik eylemlerini şiddeti sona erdirmek için iyi bir yol olduğunu düşünüyorum.

MİN DÎT'te kurdun hikayesi Gülistan'a geçmişte yaşamış olduğu travmaya farklı yaklaşmayı esinliyor. Bu halk hikayesine dikkatimi çeken Min Dît öyküsünü beraber geliştirdiğim Evrim Alataş oldu; kendisi bu hikayeyle Anadolu'lu büyük romancı Yaşar Kemal'in ya-pıtlarında karşılaşmıştı. Kurt, boynundaki anından dolayı, artık hiç kimseye zarar veremez hale gelir, çünkü kim ve ne olduğu açıkça anlaşılmaktadır. Filmin sonunda çocukların katilden intikam alışı tıpkı bir peri masalı gibi. Sanrının görselleştirilmesi. şiddetin karşılığının şiddet olamayacağını anlamak için Gülistan acılı bir süreçten geçmek zorundadır. Geçmişte yaşanmış kimi acı olayları ele alarak MİN DÎT'te gelecek için bir alternatif sunmak istedim.

FAİLLERLE KURBANLARIN YAN YANA YAşADIğI YER

MİN DÎT'te Nuri Kaya karakteri sadece bir katil ve işkenceci değil, aynı zamanda sevgi dolu bir aile babası. Aynı adamın gün boyu insanlara işkence edip de eve gittiğinde küçük oğluna karşı bu kadar şefkatli davranması nasıl mümkün olabiliyor? Belli ki eylemlerini haklı göstermenin bir yolunu bulmuş ve onun bakış açısını çerçeveleyen çarpıtılmış demokrasi kavramı, yaptığđ şeyi sürdürmesine gerçek anlamda izin veriyor. Sistem, Nuri Kaya gibi katilleri, yaptıkları şeyin doğru olduğuna inanmaya cesaretlendiriyor. İyi ile kötü arasındaki sınırlar son derece bulanık. Bu her çatışma ve iç savaş durumunda geçerli. Benim ilgimi çeken, Diyarbakır gibi bir kentte faillerle kurbanların nasıl yan yana yaşadığı.

GÜNCELLİĞİNİ KORUYAN BİR HİKAYE

Türkiye yakın geçmişiyile uzlaşmak için çaba gösterdiğini hissetseydim, filmin geçtiği dönemi Kürt topluma yönelik siyasi şiddetin dorukta olduğu 1990'lar olarak belirlerdim. Ancak şu durumda MİN DÎT'i belirsiz bir zamana yerleştirmeye karar verdim. Bu filmin zamandan bağımsız olarak geçerliliğini koruyan bir hikaye anlatmasını istedim. Belli bir tarihi dönemin olaylarını aktarmak istemedim. İnsan hakları ihlalleri bugün de devam ediyor, ancak siyasi suikastların sayısı 1990'lardan bu yana azaldı. Ne yazık ki Türkiye geçmişte yaşananları konuşmadıkça ve birileri bu yapılanlar için sorumluk üstlenmeye zorlanmadıkça, bu karanlık günlerin geri gelmeyeceğinin hiçbir garantisi yok. İnsanların, iç savaşın sadece Kürtlerde değil, Türkiye'nin tüm sosyal yapısında yaralar bıraktığını anlaması gerekiyor. Mesela Türk askerleri savaş travmasıyla başa çıkmak zorunda kaldıklarında herhangi bir yardımından yoksun bırakılıyorlar. Birçoğu yoksulluk ve ilgisizlik içinde yaşamaya mahkum ediliyor.

Diyarbakır'da Türkçe halk arasında iletişim dili haline gelmiş, ancak evde kullanılan baskın dil hâlâ Kürtçe. İlk dili Kürtçe olan Diyarbakırlı çocuklar Kürtçe kullanmanın hâlâ zar zor hoş görüldüğü bir toplumda büyüyorlar. Kürtçe eğitim veren okullar olmadığı için çocuklar okulda Türkçe konuşmak zorundalar.

Çekimlere dahil olan kişilerin büyük bölümünün anlayabileceği dil Türkçe olduğu için MİN DÎT'in senaryosunu Türkçe yazdım, ancak Kürtçe'ye de çevirttim. Çocuk oyuncular başlangıçta dil konusunda kendilerini biraz rahatsız hissediyorlardı. Çocukların kendilerini ifade etmenin bir yolunu bulmalarına yardımcı olmanın benim görevim olduğunu anladım. Diyalogları kendilerini rahat hissedebilecekleri biçimde değiştirdiler. Çekimlerde, Türkçe'den ziyade Kürtçe konuştuklarında ve oynadıklarında, gözle görülür biçimde daha rahat olduklarını anladım.

BİR DİYASPORA KÜRDÜ

Diyarbakır'da film çekmek, içimdeki Kürt toplumunu tanıma özlemini gidermemde ve Kürtlerin yaşadıkları ortamı daha iyi hissedebilme açısından yardımcı oldu. Ama kendimi dünyada sadece tek bir yerle özdeşleştirmekte zorlanıyorum. Berlin'de, Diyarbakır'da ve İstanbul'da her zaman bir yabancı olacağım ve bunun üzücü derecede farkındayım. Kendimi Diyarbakır'da tanıştığım insanlara, özellikle çocuk oyuncularına çok yakın hissediyorum.

Almanya'da, Bremen'de büyüdüm ve 1994'te Berlin'e taşındım. MİN DÎT'i çekmek için Alman hükümetinden hiçbir parasal destek almadım, sadece bir HD kamera kiralayıp çalışmaya başlayacak kadar özel bir destek sağladım. Birkaç hafta içinde bütün kaynaklarım tükendi. Hepimiz işe kesinlikle vazgeçmeyecek kadar çok odaklanmıştık. Bu durumda annem evini sattı ve ekibin otel masraflarını dayım karşıladı. Çektiğim filmle Almanya'ya döndükten sonra kendi başıma MİN DÎT'in montajını yaptım ve arkadasim olan Fatih Akın'a gösterdim. Ondan parasal yardımdan çok fikrini almak istedim. Ama o filmi çok beğendi ve şirketi Corazón ile beni desteklemeyi kabul etti.

MIN DÎT

Bezar Film
in co-production with
corazón international

MAIN CREW

Director / Writer/ Producer **Miraz Bezar**
Co-Producers **Klaus Maeck, Fatih Akın**
Associate Producers **Saliha Kutlay, Flaminio Zadra**
Cinematography **Isabelle Casez**
Editor **Miraz Bezar**
Sound Mixer **Garip Özden**
Set Design **Pınar Soydiç**
Music **Mustafa Biber**
Costume Design **Özlem Batur**

TECHNICAL DETAILS

2009
Germany/Turkey
102 minutes
35 mm Scope
Color
Dolby Digital
Dialogue in Kurdish and Turkish

CAST

Gulistan Şenay Orak
Firat Muhammed Al
Nuri Kaya Hakan Karsak
Zelal Suzan İtir
Dilara Berîvan Ayaz
Anne Fahriye Çelik
Baba Alişan Önlü
Yekbun Berîvan Eminoğlu
Mîkaîl Mehmet İnci
Çekdar Çekdar Korkusuz
Bindest Recep Özer

